

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET

Openbare orde en veiligheid ten aanzien van noodopvang vluchtelingen

In deze factsheet wordt beschikbare informatie gebundeld voor wat betreft openbare orde en veiligheidsaspecten ten aanzien van crisisondopvang van vluchtelingen. Op basis van vragen en antwoorden vanuit het Ondersteuningsteam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) zal deze factsheet geüpdate worden. Deze factsheet is een coproductie van de VNG en het NGB en met medewerking van het LOCC tot stand gekomen.

Onderscheid tussen verschillende vormen van opvang

- Crisisondopvang: locaties (sporthallen e.d.) die normaal voor incidenten, rampen of crisis worden gebruikt door bevolkingszorg. Op 18 september 2015 is oproep gedaan aan gemeenten om deze aan te leveren. Deze opvang is bedoeld voor in beginsel 72 uur, maar kan in sommige gevallen ook voor iets langere tijd gevraagd worden.
- Noodopvang, tijdelijke opvang en reguliere opvang: Per provincie grote noodopvanglocaties, vergelijkbaar met de locatie Heumensoord bij Nijmegen. Om organisatorische redenen en het beperken van verhuisbewegingen hebben grote locaties (2.000 - 2.500 plaatsen) de voorkeur. Op 9 oktober 2015 is een verzoek gedaan aan de commissarissen van de Koning om locaties per provincie aan te leveren (bron: brief Ministerie BZK, d.d. 13 oktober 2015).
- Opvang vergunninghouders: De opvang van vergunninghouders is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Na een tijdelijk verblijf in de reguliere opvang verhuist men naar huisvesting in de gemeente. Op dit moment bevinden zich ruim 14.000 vergunninghouders in de reguliere opvang. (bron: COA)

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van - en de dagelijkse gang van zaken rondom crisisnoodopvang. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de huisvesting van vergunninghouders. Het COA is verantwoordelijk voor de noodopvang, tijdelijke opvang en reguliere opvang, zoals hierboven beschreven.

Hieronder geven we aandachtspunten voor openbare orde en veiligheidsaspecten ten aanzien van de crisisnoodopvang. In sommige gevallen zullen deze ook toepasbaar zijn op andere vormen van opvang.

Besluit crisisnoodopvang

Besluit crisisnoodopvang

Gemeenten gebruiken veelal de bevoegdheid op grond van artikel 172 Gemeentewet. Het gaat dan om de handhaving van de openbare orde/rust (en voorkomen dat mensen op straat staan) in combinatie met de algemene zorgplicht van gemeenten aan een ieder binnen de poorten van de gemeenten.

Een alternatieve weg die door een aantal gemeenten (burgemeesters) wordt gehanteerd is gelegen in artikel 5 Wet Veiligheidsregio's. Op basis van de brandbrief die vanuit het ministerie van Veiligheid & Justitie is gestuurd aan de voorzitters van de Veiligheidsregio's, wordt algemeen het principe gehanteerd dat het in dit geval om crisismoments of het voorkomen daarvan gaat, die het besluit voor acute opvang bij de burgemeester neerleggen. Dit is in lijn met de Memorie van Toelichting van de Wet Veiligheidsregio's. (bron: VNG).

Zicht op locaties in veiligheidsregioverband

In sommige regio's wordt de coördinerend gemeentesecretaris aangewezen als eerste aanspreekpunt voor het COA voor de verdeling van crisisnoodopvang in de regio. De coördinerend gemeentesecretaris kan per regio inventariseren wat de mogelijkheden voor crisisnoodopvang zijn en doet een voorstel voor een hanteerbare spreiding. Gemeenten blijven uiteraard daarbij wel zelf verantwoordelijk voor de besluitvorming voor crisisnoodopvang. In overleg met de regio en de betrokken gemeenten kan de coördinerend gemeentesecretaris vervolgens het COA in contact brengen met de betreffende gemeente en burgemeester waar crisisopvang plaats kan vinden (bron: VNG).

De locatie

- De gekozen locatie komt over het algemeen uit lijst beschikbare opvanglocaties uit crisisplannen van gemeenten. Als dit inderdaad zo is, kijk dan ook naar andere afspraken die in de vorm van convenanten al zijn gemaakt met deze opvanglocaties (bron: VNG).
- Voor zover het een niet bekende locatie betreft en er gerede twijfels bestaan over de betrouwbaarheid van de verhuurder/uitbater, deel deze in driehoeksverband met OM en politie (bron: VNG).
- De verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente: het betreft een zelfvoorzienende locatie die moet worden aangeboden, waarbij de gemeente zorgt voor de inrichting van de ruimte, catering en toezicht. (Bron: COA).
- Aan de crisisnoodopvang worden er geen nadere eisen gesteld dan bed, bad en brood. Met andere woorden er wordt van uitgegaan dat er naast slaapvoorzieningen sanitaire faciliteiten zijn en dat voedselvoorziening mogelijk is (Bron: COA).
- Los van het besluit om crisisnoodopvang te realiseren, zullen mogelijk ook andere besluiten moeten worden genomen. Denk aan een gedoogbeschikking / omgevingsvergunning (bijvoorbeeld ten aanzien van de ruimtelijke ordening en ten aanzien van de brandveiligheid) (afhankelijk van de doorlooptijd van een en ander). De Omgevingswet biedt hier mogelijkheden voor (2.1 Wabo; 3.10 lid 2 Wabo. (Bron: VNG & LOCC).
- Betrek waar nodig kennis en expertise van de hulpdiensten (Bron: VNG).
- Het COA streeft ernaar om 72 uur van tevoren een voorwaarschuwing aan de gemeente te geven dat er gebruik gemaakt gaat worden van de crisisnoodopvang (Bron: LOCC).

Het in gebruik nemen van de locatie

- De gemeente is verantwoordelijk voor de beveiliging in de locatie
- Als voorzieningen niet voorhanden zijn (bijvoorbeeld bedden):
 - Vraag eerst binnen de Veiligheidsregio aan andere gemeenten of aan team bevolkingszorg of bedden en dergelijke regionaal zijn uitgeput. (Bron: LOCC)
 - Indien er regionaal geen voorraad meer is loopt de bijstand aanvraag via artikel 51 Wet veiligheidsregio's formeel door voorzitter veiligheidsregio. Als praktische richtlijn is het handig via de gepiketteerde bevolkingszorgfunctionaris hetzij de coördinator bevolkingszorg, contact op te nemen met het LOCC. Het LOCC coördineert het bijstandsverzoek.
Zie ook: <https://www.nctv.nl/onderwerpen/crisisbeheersing/operationele-coördinatie/bijstand/index.aspx> (Bron: LOCC)
- De landelijke voorraad is niet onuitputtelijk. Indien er op dat moment geen bedden in de voorraad, meldt het LOCC dat in LCMS. (Bron: LOCC)
- Indien een gemeente een contract heeft met het Nederlands Rode Kruis, kan het Nederlands Rode Kruis ondersteunen met vrijwilligers. Echter, ook deze capaciteit is niet onuitputtelijk (bron: NRK en LOCC).

Omgeving van de locatie

- Bespreek in driehoeksverband noodzakelijke (extra) inzet van politie.
- Heb aandacht voor eventuele overlastvormen als:
verkeer (inclusief aan- en afvoer van hulpgoederen door betrokken burgers), rommel, hinderlijk ophouden, hangen etc.

Communicatie / inspraak omwonenden

- Ten aanzien van crisisnoodopvang zal de burgemeester algemeen worden gezien als het aanspreekpunt.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de communicatie naar inwoners. Het COA is op dit moment, mede vanwege capaciteit, niet in staat om een bijdrage te leveren in de communicatie rondom een crisisnoodopvanglocatie.
- Besef dat maatschappelijke onrust mede kan worden aangewakkerd door niet-inwoners, die zich in het lokale debat mengen (op bijeenkomsten, in de lokale pers, ter plaatse).

Algemene bevoegdheden

- Voor zover er ongeregelheden optreden of de dreiging daarvan, val dan terug op de reguliere bevoegdheden (bijvoorbeeld lichte bevelsbevoegdheid, gebiedsverbod of de Voetbalwet). Dit gaat dan met name om onrust op de locatie en maatschappelijke onrust in de omgeving van de opvanglocatie.
- Besef dat op individueel niveau mogelijk nog veiligheidsvraagstukken leven. NCTV heeft aangegeven dat vermeende radicalisering niet aan de orde lijkt te zijn. Wel is er kans op posttraumatische stressstoornissen vanwege de geschiedenis van vluchtelingen die in het publieke domein mogelijk tot uiting komen.